

[Bjørner.]

mer. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard ønskede, at midlerne nu også måtte blive benyttet på en sådan måde, at de samfundsmæssigt set ville give gyldne renter. De samme forhåbninger har man haft, hver gang man gennem Danmarks historie har øst penge ud til støtte for erhvervsvirksomheder, som man ønskede at ophjælpe. Hvis nyinvesteringer kommer under statskontrol, må man som tidligere befrygte oprettelsen af virksomheder, som ikke normalt vil være levedygtige, og man risikerer herved, at staten gennem told- og restriktionspolitik også vil søge at holde liv i skrantende virksomheder.

Se, under importrestriktionerne, også her i efterkrigstiden, i genopbygningstiden, har det i meget væsentligt omfang været vareinspektoratet, der har været i stand til at afgøre, hvilke virksomheder der skulle have ret til at importere maskiner, skulle have ret til at rationalisere, og hvilke ikke. De enkelte afgørelser, jeg kender indenfor det lille felt, hvor jeg har branchekendskab, har fået mig til at ryste på hovedet ad de administrative afgørelser. Jeg har set eksempler på, at den nyopdagede komet, manden, der kunne give indtryk af, at han var det store sus eller repræsenterede det, manden med det uforklarlige varedirektorats-tække, fik tilladelse til at importere maskiner og nyetablere en industri, medens der blev nægtet velprøvede, velkonsoliderede firmaer, der kendte branchen, adgang til at købe maskiner til rationalisering. Jeg ved ikke, om det er ligeså galt på andre felter, der ligger udenfor mit fagområde. Men direktør Odels ord forleden kunne tyde på, at der i vide kredse af industrien hersker en lignende usikkerhed netop med hensyn til statens evne til at se, hvor der skal investeres eller rationaliseres.

Ganske vist, kan finansministeren sige, bliver det ikke administrationen, der efter forslaget skal bestemmes, hvor der skal investeres, eller hvor der skal rationaliseres; det skal være lovgivningsmagten, der afgør det. Men er der noget medlem i dette høje ting, der tror at have en sådan indsigt i alle de forskellige erhvervsgrenes livsbetingelser, at han tør hævde, at rigsdagen skulle kunne foretage denne vurdering sikrere end administrationen? Jeg for mit vedkommende melder pas. De mennesker, der sætter deres egen økonomiske eksistens i pant på, at udgifterne til investering eller rationalisering er rigtigt anbragt, kan efter min mening afgøre sagen med langt større sikkerhed end ministerier, varedirektorat og rigsdag tilsammen. Man skal vist være forblindet mer-

kantilist eller marxist, hvad der omtrent kommer ud på eet, for at tro på, at staten skulle kunne opelske erhvervslivet på denne måde. Var det tilfældet, havde vi i dag stået med et førsteklasses rationelt og konkurrencedygtigt produktionsapparat. Nej, vi har fået vor konkurrenceevne nedsat, og vi får den daglig nedsat på grund af restriktionerne.

Den forlængst afdøde generaltolddirektør, grev Sponneck udsendte i 1840, for 109 år siden, en bog på Gyldendals forlag om toldvæsen i almindelighed og det danske toldvæsen i særdeleshed. Det er en ganske interessant bedømmelse, der findes i denne bog, af en politik af samme art som den, det forslag, vi her behandler, vil bane vejen for. Han havde endnu merkantilismens økonomiske — planøkonomiske, kan man sige — og mislykkede forsøg tæt inde på livet, og han viser i sin bog, hvorfor disse statsunderstøttede forsøg på nyetableringer og rationaliseringer måtte slå fejl. Han gør opmærksom på, at den støtte, der gives enkelte erhverv eller enkelte virksomheder, nødvendigvis gives som en monopol- eller fortrinstillig på de øvriges bekostning og trækker kapital og arbejde bort fra de virksomheder, hvor kapital og arbejde nu engang har fundet naturlige arbejdsfelter. Om vanskelighederne for staten ved afgørelsen af, hvor hjælp skal sættes ind, og om farerne ved en sådan statshjælp siger han nogle ord, som er fuldyldige den dag i dag, og som jeg med formandens tilladelse gerne vil citere. Han siger:

„Enhver indser, hvor vanskeligt det må være for en regering at dømme, om en given industrigren er passende for landet eller ikke, endskønt det ikke kan nægtes, at naturen selv synes at have afstukket visse grænser såvel for de industrielle som for udfrembringelserne. Ofte vil det endog kunne hændes, at selv hvor alle betingelser for en industrigrens held synes at være tilstede, der dog møder en eller anden uforudset hindring, som bringer den hele ophjælpsplan til at strande. Og man har da grund til at lykønske det folk, hvis regering er indsigtsfuld nok til at opgive den i tide og lade det blive ved det nationen allerede påførte direkte tab. Men som oftest har regeringerne i deslige tilfælde vist en hårdnakkethed, som kun undskyldes af den gode hensigt, der lå til grund for den, idet de ikke har anerkendt den fulde betydning af de således mødende hindringer, men søgt at overvinde dem ved nye direkte og indirekte opofrelser.“

Under merkantilismen østes der penge ud på den slag forsøg. Jeg skal ikke komme ind